

نیچه و مسیحیت

کارل یاسپرس

ترجمه

عزت‌الله فولادوند

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

تهران

۱۳۹۳

Karl Jaspers
Nietzsche and Christianity
 Translate from the German by E. B. Ashton
 Henry Regnery Company, A Gateway Edition, 1961

Jaspers, Karl	یاسپرس، کارل، ۱۸۸۳-۱۹۶۹ م.	سرشناسه:
	نیچه و مسیحیت: کارل یاسپرس: مترجم عزت‌الله فولادوند.	عنوان و پدیدآور:
	تهران، ماهی، ۱۳۹۳.	مشخصات نشر:
	۱۴۴ ص.	مشخصات ظاهری:
	978-964-9971-91-9	شابک:
<i>Nietzsche und das Christentum</i>	عنوان اصلی:	یادداشت:
	چاپ قبلی: سخن، ۱۳۸۰.	یادداشت:
	نیچه، فریدریش، ۱۸۴۴-۱۹۰۰ م. — دیدگاه دربارهٔ مسیحیت.	موضوع:
Nietzsche, Friedrich Wilhelm, 1844-1900		
	فولادوند، عزت‌الله، ۱۳۱۴ - مترجم.	شناسه‌ی افزوده:
	۱۳۹۳ ی ۵/م B۳۳۱۸	رده‌بندی کنگره:
	۱۹۳	رده‌بندی دیویی:
	۳۵۳۳۱۲۲	شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی:

نیچه و مسیحیت

نویسنده	کارل یاسپرس
مترجم	مرت‌الله فولادوند
چاپ اول	پاییز ۱۳۹۳
تیراژ	۱۵۰۰ نسخه
مدیر هنری	حسین سجادی
لیتوگرافی	امین گستر
چاپ جلد	هنویر
چاپ متن و صحافی	سپیدار

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۷۱-۹۱-۹
همه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است.

تهران، خیابان انقلاب، رویه‌روی سینما سپیده، شماره‌ی ۱۱۷۶، واحد ۴
تلفن و دورنگار: ۶۶۹۵ ۱۸۸۰
www.nashremahi.com

فهرست

یادداشت مترجم ۷

درآمد: زندگی و اندیشه و آثار نیچه

سیر تکاملی نیچه	۲۴
اندیشه و آثار نیچه	۳۲
فهم آثار نیچه	۳۶
وابستگی فهم به سرشت مفسر	۴۶

نیچه و مسیحیت

دییاجه	۵۵
۱. مقدمه	۵۹
۲. نظر نیچه درباره تاریخ جهان	۶۹
بحران عصر کنونی	۶۹
سرچشمه و دگرگونی مسیحیت	۷۱
تاریخ جهان	۹۰
۳. نظر نیچه درباره تاریخ جهان و انگیزه های مسیحی آن	۹۵
شناخت مطلق تاریخ جهان	۹۸
«در آدمی عیبی اساسی وجود دارد»	۱۰۸
علم به معنای دانش خواهی نامحدود	۱۱۰
خلاصه بحث: فلسفه نیچه به کجا می رسد؟	۱۲۱

۱۲۵	 ۴. فلسفه نوین نیچه
۱۲۵	 موضوع و حرکت
۱۲۷	 عیسی و دیونوسوس
۱۲۹	 خودیکی بینی با دشمن
۱۳۰	 رد آنتی ترها
۱۳۱	 تندروی و میانه روی
۱۳۲	 کل
۱۳۴	 ظواهر سطحی و نیچه راستین
۱۳۵	 نیچه را چگونه باید مطالعه کرد
۱۳۷	 حدود فهم ما از نیچه
۱۳۸	 نگرش ما به اندیشه نیچه
۱۴۰	 نفرین نیچه
۱۴۳	 ارجاعات نویسنده

یادداشت مترجم

تردید نیست که نیچه یکی از مهمترین متفکران جهان در یکصد و پنجاه سال اخیر بوده است. عده‌ای (نظر به برخی تحولات سیاسی و اجتماعی) تأثیر او را فاجعه‌زا شمرده‌اند و بعضی از فیلسوفان (به‌خصوص اهل مکتبهای انگلوساکسن) افکار وی را اصولاً خارج از قلمرو فلسفه دانسته‌اند، تا چه رسد به اینکه درخور تحلیل و تفسیر و قابل اعتنا به حساب آورند. اما ارزیابیها هرچه باشد، بدون شک کمتر کسی مانند نیچه در یک سده و نیم اخیر در حوزه‌هایی آنچنان گونه‌گونه مانند متافیزیک و شناخت‌شناسی و زیبایی‌شناسی و روانشناسی و اگزیستانسیالیسم و سیاست عملی و ادبیات و — شاید از همه مهمتر — اخلاق و دین تأثیری بدین پایه دوران‌ساز داشته است. شخصیت نیرومند او تقریباً بر تمامی ارزشهایی که آدمی امروز در جوامع متمدن در موافقت یا مخالفت با آنها زندگی می‌کند، سایه افکنده است، و شاید بتوان گفت برخی از مهمترین آن ارزشها (یا ضد ارزشها!) میوه اندیشه او بوده‌اند.

بدیهی است هر جاسخن از ارزش باشد، پای اخلاق و دین به میان می آید و حتی هر خواننده عادی نیچه می داند که این دو عموماً و مسیحیت و شخص عیسی مسیح خصوصاً در اندیشه او جنبه محوری دارند. نیچه به لحاظ تربیت و فرهنگ عمیقاً متأثر از مسیحیت و از جهات دیگر (که در این کتاب آشکار خواهد شد) از آن بیزار بود، اما همه عمر در برابر شخصیت عظیم عیسی اعجاب می کرد و حیرتی آمیخته به ستایش از آن بزرگوار در دل داشت. او عقیده داشت عیسی تجسم پاکی و صفا و سادگی و مهر بود، ولی شاگردانش از درک او عاجز ماندند و مسیحیت از اول در تضاد با روح و شیوه زندگی وی به نشو و نما رسید.

این تنش و کشش و وازنش سرچشمه پاره ای از ژرفترین و برومندترین اندیشه های نیچه است. به عقیده او، به علت سوء تعبیر ارباب دیانات، بویژه سران دین مسیح، از شیوه های پاک و راست اندیشه دینی و متافیزیکی، خلئی در وجدان و آگاهی آدمی پدید آمده که علوم جدید با همه پنهان و دقت قادر به پرکردن آن نیستند و سلامت تمدن بشری به خطر افتاده است. پیامد تاریخی و مصیبت بار این خلأ برآمدن عصر نیهیلیسم یا هیچ انگاری است که به سبب آن در حوزه اخلاق و دین و فلسفه — یعنی قلب هستی آدمی — دیگر سنگ روی سنگ بند نیست. نیچه تا اعماق وجود از چنین آینده ای مضطرب بود و همه هوش و عقل و سرمایه فکری و حتی سلامت روانی خویش را مصروف سدکردن راه آن ساخت. او معتقد بود برای جلوگیری از این فاجعه تمدنی و فرهنگی باید همه چیز را در زندگی و جهان، از هستی آدمی گرفته تا معرفت و ارزشها و اخلاق و دین و فلسفه، بی پروا در معرض شدیدترین و عمیقترین بازسنجیها و نقدها گذاشت.

این کتاب کوچک شرح و نقد یکی از پیکارهای بنیادین او در این راه

است. نویسنده آن، کارل یاسپرس (۱۸۸۳-۱۹۶۹)، از فیلسوفان آلمانی نامدار عصر ماست که در تفکر اگزیستانسیالیستی او علم و عرفان و فلسفه به طرزی بسیار بدیع در هم آمیخته‌اند.^۱ از جنبه‌ای یاسپرس عمیقاً متأثر از کانت است و از جنبه دیگر متأثر از نیچه. در پنجاه و سه سالگی کتابی مفصل و عمیق نوشت به نام نیچه: مقدمه‌ای بر فهم فلسفه‌ورزی او^۲ که هنوز شاید یکی از بهترین کتابها درباره زندگی و اندیشه آن متفکر ارجمند است. نوشته‌ای که ترجمه فارسی آن اکنون از نظر خوانندگان می‌گذرد حاصل سخنرانیایی است که یاسپرس دو سال بعد در انجمن علمی خطباء^۳ در شهر هانوفر ایراد کرده است. بدیهی است چون از طرفی مخاطبان وی دانشمندانی آگاه بوده‌اند و، از طرف دیگر، در آن زمان هنوز دیری از انتشار کتابی که از آن نام بردیم نگذشته بود، یاسپرس نیازی به تمهید مقدمه و معرفی نیچه و شرح اندیشه و احوال او در آن سخنرانیها ندیده است. ولی قول به این فرض امروز پس از گذشت چندین دهه و برای خوانندگان ایرانی مشکل است. از این رو، به منظور جبران آن کمبود، گزیده‌هایی از مقدمه و دفتر اول کتاب مفصل یاسپرس را درباره زندگی و اندیشه و آثار نیچه ترجمه کردیم و در ابتدای کتاب حاضر آوردیم تا فایده آنچه به دست هموطنان می‌رسد تمام باشد.

۱. برای اطلاع از زندگی و آثار یاسپرس، رجوع کنید به زندگینامه فلسفی من، نوشته خود او و ترجمه راقم این سطور. نوشته‌های متعددی از یاسپرس و درباره او به فارسی درآمده است که فهرست کامل آنها به کتاب مزبور الحاق شده است.

2. Karl Jaspers, *Nietzsche: Einführung in das Verständnis seines Philosophierens* (Walter de Gruyter, 1936); *Nietzsche: An Introduction to the Understanding of his Philosophical Activity*, tr. Charles F. Wallraff and Frederick I. Schmitz (Baltimore & London: Johns Hopkins University Press, 1965).

3. Wissenschaftliche Predigerverein

حواشی مترجم همه جا ذیل صفحات مشخص است. ارجاعات نویسنده به نوشته‌های نیچه با اعداد درون دو قلاب [] نموده شده و مأخذ در پایان کتاب آمده است.

عزت‌الله فولادوند

مهر ماه ۱۳۷۹